

LDPBW 08 – AMT EVERE

Kwartiergroep Evere

Werkpostanalyse bureauticawerkpost DGBF

1. IDENTIFICATIE VAN DE KWARTIER(GROEP) – IDENTIFICATION DU (GROUPEMENT) QUARTIER :

Kwartiergroep	:	KwGp 08 EVERE – Gp Qu 08 EVERE
Kwartier	:	Evere
Werkzone – blok:	:	DGBF bureauticawerkpost Maj P. Vandenberghe (blok 4C / 1 / 5B)

2. EVALUATIE UITGEVOERD DOOR:

LDPBW08: Cdt Jean-Marie MAES, Ing

3. VASTSTELLING KLACHTEN BIJ WERKNEEMSTER DIE RISICO'S VOOR GEZONDHEID INHOUDEN

Rugklachten	☒	Prikkelende, vermoeide, tranende Ogen	☒
KANS (klachten Armen Nek en Schouders)	☒	Mentale belasting, Stress	☐
Klachten aan polsen, handen en Vingers	☒	Hoofdpijn, last van fel licht	☒

4. MOGELIJKE PREVENTIEMAATREGELEN

Laptopsteun	pausesoftware
Bijkomend scherm TFT 22 Inch	Gebruik sneltoetscombinaties (gekend door gebruiker)
Documenthouder	Ergonomische in hoogte regelbare stoel

5. OPMERKINGEN EN VISUM PREVENTIEADVISEUR

Gezien de minimale hoofdletterhoogte onder de 3mm ligt, (meting zie Par 8.5) sluit ik me aan bij het voorschrift van de arbeidsgeneesheer voor een bijkomend TFT scherm van 22 inch. Zie ook andere andere materiële maatregelen hernomen met Par 4.

MAES J-M.
Cdt Ing
Comd SLPPT 08

6. OPMERKINGEN EN VISUM ARBEIDSGENEESHEER

DOUWELIJK DEBOCK
Médecin Commandant
Médecin du Travail
Commandant Cellule Médecine du Travail
Visamed 541046

7. OPMERKINGEN EN AKKOORD KORPSCOMMANDANT DGBF

Geen opmerkingen en akkoord met analyse

Stefan COGHE
Ltkol MAB
BFS – FM&R
30 Jul 14

EDITIES

Versie:	Origineel	Err 01	Err 02	Err 03
Datum:	09 Jul 14			

8 WERKPOSTANALYSE

1. Summiere beschrijving werkpost
 - a. Stoel: ergonomisch OK: zithoogte OK (bekken hoger dan knieën), Zitdiepte: OK, steun lage rug: OK
 - b. Laptop type: Lenovo L520
 - c. Resolutie: 1366 x768 ("recommended resolution"): verlagen van de resolutie zou meer scrollen impliceren
2. Gebruikte business en bureautica applicaties
 - a. Office (vooral gebruik van word templates)
 - b. Sharepoint
 - c. BIZAGI
 - d. AMI (ILIAS 3G)
 - e. HRIS (Harmony - Symphony)
3. Inrichting beeldwerkplek - criteria
 - a. Hoogte van bureau: 79 cm: OK
 - b. tafel en armsteunen stoel op ellebooghoogte: **NOK** : een ergonomische stoel regelbaar in hoogte is wenselijk
 - c. Houding voor het scherm: **NOK** (ogen ter hoogte van bovenrand laptop): laptopsteun of ander systeem om het scherm wat hoger te plaatsen is aangewezen (lengte van de persoon: 1.94m)
 - d. Steun lage rug: OK
 - e. Kijkafstand (minimaal 600mm): bij kleinere afstanden wordt oogaccommodatie teveel belast

Gemeten kijkafstand 700mm: **OK**
 - f. Inval direct licht – indirect licht:: werkpost haaks op venster op 1.15 m afstand: 2m is wenselijk
 - g. Toetsenbord op 15 cm van de tafelrand: OK
 - h. Verlichtingsniveau: > 800 lx. gemeten: OK
 - i. Kleurentemperatuur TL lamp: 840 – kleurtemperatuur neutraal wit (4000K) – kleurweergaveindex Ra tussen 80 en 89 (goede kleurenweergave) (4 armaturen van 2x36W – type armatuur geeft geen reflecties op het scherm).

Staten-Ordnung
BES - BUREAU

EDITIES				
Versie:	Origineel	Err 01	Err 02	Err 03
Datum:	09 Jul 14			
			Page 2 sur 9	

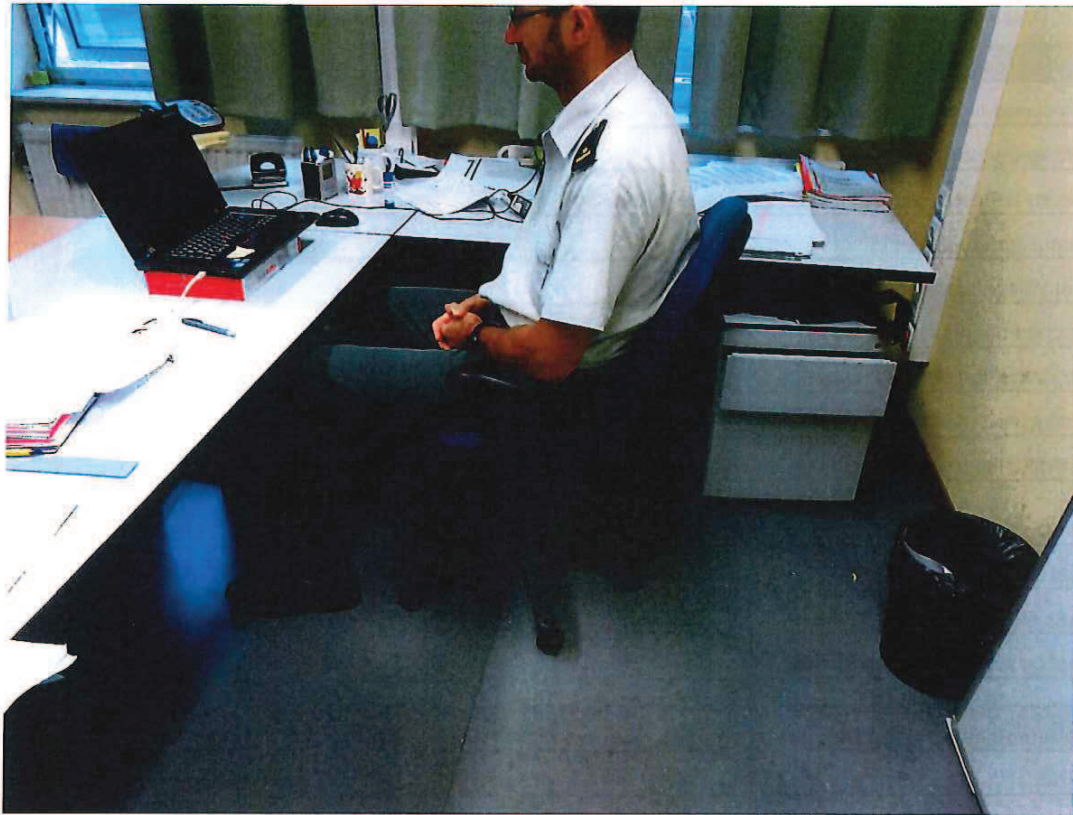
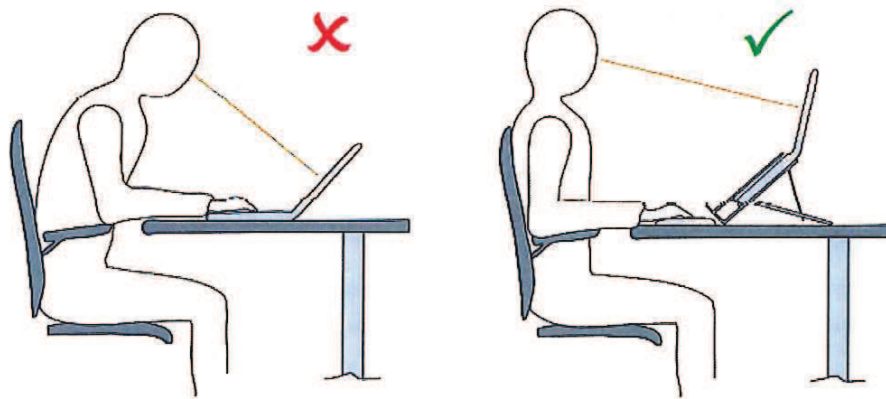

Foto 1: knieën hoger dan bekken

EDITIES				
Versie:	Origineel	Err 01	Err 02	Err 03
Datum:	09 Jul 14			
			Page 3 sur 9	

4. Ongunstige kenmerken van de gebruikte software in combinatie met de klachten van de werknemers

Vragen over ongunstige software kenmerken	JA	NEE
Voldoende informatie/vorming genoten	V	
Precieze positionering van de muis?	V	
Sneltoetsen als alternatief voor de muis te gebruiken?		V
Kennis gebruik sneltoetsen		V
Gebruiksvriendelijke applicatie	V	
Tevredenheid over applicatie	V	
Applicatie laat efficiënt werken toe	V	
Lettergrootte te klein is	V	
Moeilijke leesbaarheid door kleurgebruik /-contrast		V
Vertragingen in werk door disfunctioneren applicatie / computer / netwerksysteem		V
Veel scrollen	V	
Vaak slepen	V	
Applicatiemeldingen onduidelijk		V

Lichamelijke of fysieke klachten	
KANS	Ja
handklachten	Ja
Oogklachten (vermoeide ogen,)	Ja

5. Alfabetische informatie – leesbaarheid en tekenhoogte

a. Criteria

- Hoofdletterhoogte minimaal 1/200 van kijkafstand = 3mm minimaal (1/270 volgens ISO 9421-3)
- Lettertype H : breedte = 60 à 80% van de hoogte
- Minimale afstand tussen de letters: 1px: OK (zie onderstaande figuur)
- Gebruikte lettertypes: schreefloze types (Sans Serif, Verdana, Arial) zijn beter leesbaar op beeldschermen dan types met schreef (Times New Roman, MS Serif).

b. Berekening hoofdletterhoogte bij gebruik van word 2010 templates

- Schermresolutie: **1366 x 768 (aanbevolen resolutie)**: het verkleinen van de resolutie is onmogelijk gezien dan dat voor de boven hernoemen applicaties niet werkbaar is (verminderde leesbaarheid, verhoging intensiteit scrollen).
- breedte pixel: scherm breedte (mm) / breedte bitmap (px) =: 345 mm / 1366 = 0,2525mm
- hoogte pixel: Schermhoogte (mm) / hoogte bitmap (px) =: 195 mm / 768 = 0,2539 mm
- Aantal pixels hoofdletter: 8 px (zie figuur 1)
- Berekening hoofdletterletterhoogte: 8.. x 0.2539mm = 2.03 mm < 3mm : **NOK**

Bijkomend verklaart de gebruiker dat hij vaak werkt met 2 geopende documenten parallel op het laptopscherm waardoor de karakterhoogte nog kleiner wordt o.a. voor het slepen van objecten

LDPBW08 adviseert een bijkomend 22 inch scherm.

EDITIES				
Versie:	Origineel	Err 01	Err 02	Err 03
Datum:	09 Jul 14			
			Page 4 sur 9	

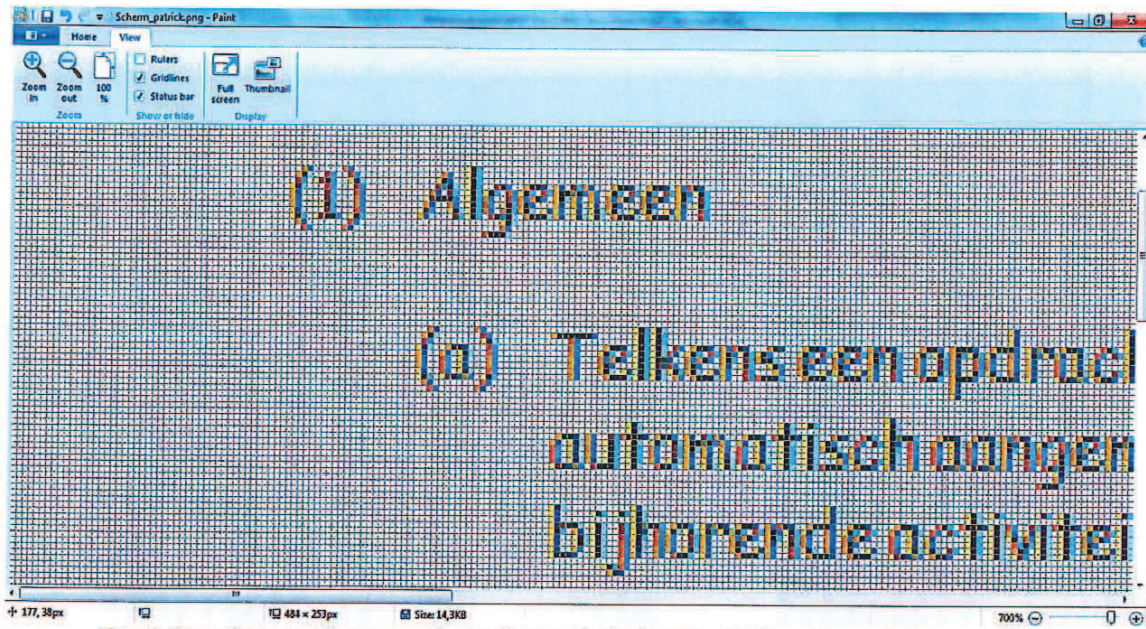

Fig 1 Bepalen van het aantal pixels met behulp van de functionaliteit van Paint

Foto2: meten van het verlichtingsniveau

EDITIES				
Versie:	Origineel	Err 01	Err 02	Err 03
Datum:	09 Jul 14			
			Page 5 sur 9	

6. De risicoanalyse betreffende de man-machine interface of de gebruikersinterface (office 2010 bureautica-software) in combinatie met de gebruikte HW (laptop Lenovo L520)

Nr	risicovolle situatie	risico	Van toepassing op de werkpost (J/N)	Maatregelen
1.	De applicatie vraagt een precieze positionering van de computermuis. De applicatie biedt geen of weinig sneltoetscombinaties aan als alternatief voor het gebruik van de muis. Er zijn geen onderstreepte letters te zien in componenten op het scherm als indicatie voor toetsbediening met <Alt+letter>.	Fysieke belasting	Ja	Aanpassing ontwerp van de grafische gebruikersinterface: <ul style="list-style-type: none"> ✓ biedt zichtbare sneltoetsen aan door bijvoorbeeld een letter te onderstrepen of een aandachttrekkende "tooltip" te voorzien. ✓ Voorzie shortcuts. Shortcuts zijn niet voortdurend zichtbaar op het scherm. De gebruiker onthoudt slechts een beperkt aantal shortcuts en dient ze bijgevolg regelmatig te gebruiken. ✓ Zet de invoerfocus meteen op het veld waar de invoer van de gebruiker nodig is zodat de gebruiker aansluitend met <Tab> door de verschillende items van het schermbeeld kan navigeren.
3.	Bij menuopties staan geen mogelijkheden genoemd voor shortcuts (shortcuts zijn toetscombinaties als alternatief voor selectie van de menu's en die ook werken als de menuoptie niet zichtbaar is). De applicatie biedt sneltoetscombinaties, shortcuts en andere toetsenbordalternatieven aan, ter vervanging van de muis maar de eindgebruiker wendt ze niet aan. De gebruiker doet alle manipulaties met de muis.	Fysieke belasting	Neen	Geef de gebruikers vorming en instructies betreffende de meest voorkomende toetsalternatieven i.p.v. muisgebruik: <ul style="list-style-type: none"> ✓ <Tab> en <Shift+Tab> voor navigatie tussen controle elementen. ✓ <pijltoets> voor navigeren in groepje radiobuttons.
4.	De applicatie is te complex. De gebruiker heeft te weinig informatie en / of vorming gehad over het gebruik van de applicatie.	Mentale belasting Stress Onzekerheid	Neen	Opleiding en onderricht. Aangepaste en gebruiksvriendelijke documentatie.
5.	Om de applicatie te gebruiken dient de eindgebruiker veel te scrollen en er is weinig ondersteuning voor gemakkelijk scrollen zoals: <ul style="list-style-type: none"> ✓ muis zonder scrollwiel. ✓ <PgUp> en <PgDn> werkt niet. ✓ dunne scrollbar (<6mm>). in documenten met een lengte van meer dan twee schermbeelden werken <PgUp> en <PgDn> niet.	Fysieke belasting	Neen	Aanpassing ontwerp van de grafische gebruikersinterface met als doel scrollen te vermijden, te verminderen of te vergemakkelijken: <ul style="list-style-type: none"> ✓ stel alleen de nodige en essentiële informatie ter beschikking van de gebruiker. ✓ splits lange beeldschermen of lijsten op door gebruik van afzonderlijke schermbeelden, dialogen en lijsten te maken. ✓ beperk het aantal opties binnen uitvalijsten teneinde een scrollbar te vermijden. ✓ optimalisatie van de veidleengtes bijvoorbeeld in tabellen. ✓ voorzie bredere scrollbar. ✓ integratie sneltoetsen <PgUp> en <PgDn>.

EDITIES

Versie:	Origineel	Err 01	Err 02	Err 03
Datum:	09 Jul 14			
Page 6 sur 9				

Nr	risicovolle situatie	risico	Van toepassing op de werkpost (J/N)	Maatregelen
	In documenten met een lengte van meer dan vier schermbeelden is er geen visuele terugkoppeling over welk deel van het document dat thans zichtbaar is (bijvoorbeeld biadzijdennummer). Horizontaal scrolen is nodig.			Vergemakkelijk het scrolen: ✓ lever ergonomische muizen met een scrollwiel, trackball,... ✓ stel ergonomische muizen en toetsenborden ter beschikking van eindgebruikers met fysieke problemen vastgesteld door arbeidsgeneesheer.
6.	De eindgebruiker dient veel te slepen bij het gebruik van de applicatie.	Fysieke belasting	Neen	Aanpassing ontwerp van de grafische gebruikersinterface met als doel alternatieven voor het slepen aan te bieden: ✓ voorzie menuopties "knippen" en "plakken". ✓ integratie sneltoetsen <Ctrl-C> en <Ctrl-V>. ✓ vergemakkelijk handmatig kopiëren van gegevens tussen applicaties door het voorzien van een kopieerfunctie. ✓ pas de dialoog zo aan dat klik → verplaatsen - klik mogelijk is in plaats van indrukken → vasthouden → slepen → loslaten.
7.	De eindgebruiker dient dubbel te klikken voor de bediening van bepaalde grafische gebruikersinterface componenten.	Fysieke belasting	Ja	Aanpassing instellingen op het niveau van het operating systeem eventueel mogelijk?
8.	Een taak binnen de applicatie vraagt veel invoermandelingen.	Fysieke belasting	Ja	Aanpassing ontwerp van de grafische gebruikersinterface. "User centred design": evaluatie van de gebruikerstaken binnen de applicatie door de eindgebruiker bij het ontwerp en het testen van de applicatie te betrekken
9.	Bij gebruik van de applicatie moet de gebruiker bepaalde gegevens onthouden of noteren.	Mentale belasting	Ja	Aanpassing van de applicatie zodat de gebruiker de betreffende informatie efficiënt kan opvragen.
10.	De applicatie reageert heel traag of is heel lang bezig met de verwerking van een actie zonder een indicatie, dat er iets gebeurt (zandloper, voortgangsindicator). Door de hierdoor gecreëerde onzekerheid gaat de gebruiker nog eens klikken op de knop, icoon,...	Mentale belasting Onzekerheid (de gebruiker voelt zich niet de baas over de applicatie) Stress	Ja	Definitie van rapporten binnen een "querying en reporting" webomgeving, die de gebruiker toelaat de informatie op te vragen. Aanpassing ontwerp van de grafische gebruikersinterface door integratie van een voortgangsindicator. Aanpassing ontwerp van de applicatie op het niveau van de businesslogica om de efficiëntie te verhogen.
11.	Het is voor de gebruiker lastig om informatie van het beeldscherm te lezen omdat de lettergrootte te klein is.	Fysieke belasting wegens verkeerde houding Oogklachten Hoofdpijn	Ja	Aanpassing ontwerp van de grafische gebruikersinterface qua lettertype en/of lettergrootte: ✓ gebruik een schreefloos lettertype (Arial, Verdana) in plaats van

EDITIES

Versie:	Origineel	Err 01	Err 02	Err 03
Datum:	09 Jul 14			
Page 7 sur 9				

Nr	risicovolle situatie	risico	Van toepassing op de werkpost (J/N)	Maatregelen
12.	Gebruikers herhalen voortdurend eenzelfde taak met een bepaalde cyclustijd.	Fysieke belasting Mentale belasting	Neen	<p>een lettertype met schreefjes (Times New Roman, Garamond) of lettertypes die vast gespatieerd zijn (Courier New, Letter Gothic). ✓ gebruik geen woorden bestaande uit alleen hoofdletters. ✓ elimineer lange veldlabels.</p> <p>Voorzie eenbijkomend LCD met grotere pixels (bijv. 22" LCD: beiden hebben een vaste resolutie van 1280x1024 waarbij gevolg de 19" grotere pixeldimensies heeft).</p> <p>Stel eventueel Windows XP in op groter lettertype of meer dpi.</p> <p>Informeel eindgebruiker over aanbevelingen om oogklachten te vermijden / te verminderen: ✓ Kijk om de 5 minuten weg van het scherm (minipauze). ✓ Kijk om de 20 minuten 20 seconden in de verte en knipper met de ogen. ✓ neem om de 2 uur een pauze van 15 minuten. ✓ Aanbeveling: voorzie pauzesoftware waarmee de gebruiker zelf kan instellen na hoeveel tijd een pauze wordt aangekondigd. freeware versies kunnen door CC CIS getest worden met betrekking tot hun compatibiliteit met de huidige standaard image toegepast binnen de SBO (opmaak van een "Change Request").</p> <p>Voorzie pauzesoftware</p>
13.	Als gevolg van de werkorganisatie, de vastgelegde procedures en de bevoegdheden van de verschillende functionele entiteiten en diensten heeft de gebruiker maar een bepaalde deeltaak. Na het uitvoeren van zijn deeltaak dient een andere gebruiker meestal van een andere functionele entiteit of dienst de taak verder te zetten zonder dat de eerste gebruiker nog via de applicatie zicht heeft op de actuele status of verwerking van de taak.	Mentale belasting	Neen	<p>Aanpassing ontwerp van de applicatie op het niveau van de businesslogica zodat alle gebruikers die aan een bepaalde globale taak werken zicht hebben op de vooruitgang van de verwerking van de globale taak.</p>

EDITIES				
Versie:	Origineel	Err 01	Err 02	Err 03
Datum:	09 Jul 14	Page 8 sur 9		

Nr	risicovolle situatie	risico	Van toepassing op de werkpost (J/N)	Maatregelen
18.	<p>van de overheidsoverdrachten) en de betrokkenheid van verschillende algemene directies en divisies in de verwerking is taakrotatie niet mogelijk als een eventueel alternatieve maatregel.</p> <p>Er zijn te veel bevestigingsdialogen. Veelvuldige bevestigingen vragen, geeft een schijnveiligheid met als gevolg fouten.</p>	<p>Fysieke belasting Mentale belasting bevestiging kost extra manipulaties en concentratie.</p>	<p>Neen</p>	<p>Aanpassing ontwerp van de grafische gebruikersinterface: ✓ combineer bevestiging met een keuze of bewerking.</p>
20.	<p>De selectie is belastend: ✓ gebruikers dienen sub-submenu's te openen voor het maken van keuzen (3 niveaus inclusief de menubalk). ✓ de menu's hebben meer dan 7 opties of de opties worden niet ingedeeld in logische groepen. ✓ uitlijsten met meer dan 7 items of met een scrollbar. ✓ ongeordende lijst niet met een beginletter te selecteren. ✓ tabbladen met 2 of 3 rijen tabs.</p>	<p>Fysieke belasting omdat selecties meer en precieze muisbewegingen en klikken vergen Mentale belasting omdat omvangrijke menu's en lijsten tijd en geestelijke inspanning vragen.</p>	<p>Ja</p>	<p>Aanpassing ontwerp van de grafische gebruikersinterface: ✓ verminder het aantal items, menu's of tabbladen door het verplaatsen van functionaliteit naar afzonderlijke dialogen of schermbeelden. ✓ vervang uitlijsten met een beperkt aantal items door checkboxes voor meervoudige selecties of radiobuttons voor enkelvoudige selectie. ✓ Kies componenten naar gebruiksfrequentie. ✓ menuopties voor functionaliteit die minder frequent wordt gebruikt. ✓ knoppen zijn geschikt voor frequent gebruik. ✓ gebruik hyperlinks voor opvraging bijkomende informatie of voor een nieuw schermbeeld.</p>

EDITIES			
Versie:	Origineel	Err 01	Err 02
Datum:	09 Jul 14		Err 03
Page 9 sur 9			